Ἀριθμ. Πρωτ. 668

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ-ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΗ, ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΘΕΟ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΑ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ
* * *

Ἱερώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἀδελφοὶ Ἱεράρχες καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς δίνει κάθε ἀγαθό, εἰσερχόμαστε σήμερα στὸ νέο ἐκκλησιαστικὸ ἔτος, τιμώντας καὶ ἑορτάζοντας κατὰ τὴν ἔναρξή του μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ᾠδὲς πνευματικὲς τὴν «Ἡμέρα προσευχῆς ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος».

Ἡ πολυδιάστατη σύγχρονη οἰκολογικὴ κρίση εἶναι κρίση τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας του, τοῦ ἤθους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Προηγεῖται ἡ «κακὴ ἀλλοίωση» τῆς ἐλευθερίας μας, ἡ ἀποκοπὴ καὶ ἡ ἀλλοτρίωσή μας ἀπὸ τὴν Πηγὴ τῆς Ζωῆς, καὶ ἀκολουθεῖ ἡ καταστροφικὴ γιὰ τὸ φυσικὸ περιβάλλον συμπεροφορά. Αἰσθανόμαστε βαθειὰ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πρωτοποριακὲς πρωτοβουλίες καὶ παρεμβάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀδιάλειπτα ἀπὸ τὸ ἔτος 1989 μέχρι σήμερα, ὄχι μόνο ἀποκάλυψαν τὶς πνευματικὲς παραμέτρους τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος, ἀλλὰ διάνοιξαν νέους δρόμους καὶ προοπτικὲς γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του. Τὰ οἰκολογικὰ συνέδρια, οἱ σχετικοὶ διαχριστιανικοὶ καὶ διαθρησκειακοὶ διάλογοι, οἱ συγκεκριμένες προτάσεις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπὶ περιβαλλοντικῶν θεμάτων, ἡ ἀναφορὰ στὶς κοινωνικὲς διαστάσεις καὶ συνέπειες τῆς οἰκολογικῆς κρίσης καὶ ἄλλα παρόμοια, συγκροτοῦν μία ρωμαλέα περιβαλλοντολογικὴ πρόταση, μὲ ἔμφαση στὴν ἀδήριτη ἀνάγκη «κοπερνίκειας στροφῆς» στὴν κατανόηση τῆς ἰδέας τῆς προόδου καὶ στὴ στάση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπέναντι στὴ φύση, καθὼς καὶ στὸν τρόπο δράσης τῶν παραγόντων τῆς πολιτικῆς, τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρησκειῶν, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς παιδείας τῆς νέας γενεᾶς.

Θὰ συνεχίσουμε, μὲ ἔργα καὶ μὲ λόγια, τὴν προβολὴ τῆς οἰκολογικῆς πρότασης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸν οἰκοφιλικὸ δυναμισμὸ τῆς εὐχαριστιακῆς, ἀσκητικῆς καὶ δοξολογικῆς σχέσης μὲ τὴ δημιουργία, ὑπογραμμίζοντας πάντοτε ὅτι ἀπαιτεῖται ἐπισταμένη θεολογικὴ ἐργασία γιὰ τὴν ἀποσαφήνιση τοῦ αὐθεντικοῦ οἰκολογικοῦ μηνύματος τῆς Ὀρθόδοξης πίστης καὶ παράδοσής μας, πρὸς ὄφελος τῆς «καλῆς λίαν» δημιουργίας.

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ ἀνάδειξη τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν διαστάσεων τῆς οἰκολογικῆς ἀπειλῆς θὰ ὁδηγήσει στὴ συνειδητοποίηση τῆς ἀξονικῆς σημασίας τῆς

«οἰκολογικῆς εὐθύνης». Ἐπιτέλους, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ παύσει νὰ δρᾷ σὰν νὰ μὴ γνώριζε καὶ νὰ ἀποβάλει ὁριστικὰ τὴν ψευδαίσθηση ὅτι ὁ πλανήτης γῆ μπορεῖ στὸ διηνεκὲς νὰ ὑπερβαίνει τὶς ἀνθρωπογενεῖς ἐπιβαρύνσεις καὶ καταστροφές, ὅτι ἡ φύση ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἀνανεώνεται ἀφ᾽ ἑαυτῆς. Τὸ ἦθος τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ὀφείλει νὰ ἐκφράζεται σὲ παγκόσμιο, ἐθνικό, τοπικὸ καὶ προσωπικὸ ἐπίπεδο. Ἐπαναλαμβάνουμε καὶ πάλι, ὅτι ἡ ἀνάπτυξη οἰκολογικῆς εὐθύνης εἶναι «κατηγορικὴ προστακτική» γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐνώπιον τῆς μεγαλύτερης ἀπειλῆς, τὴν ὁποία κλήθηκε αὐτὴ νὰ ἀντιμετωπίσει σὲ ὁλόκληρη τὴ ἱστορική της διαδρομή.

Προφανέστατα, μὲ κυρίαρχο τὸ ἀνθρωπολογικὸ πρότυπο, τὸ ὁποῖο ἐκπροσωπεῖ ὁ «ἄφρων πλούσιος» τοῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. ιβ΄, 17-21), μὲ τὸ «καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου», καὶ τὸ «ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου», ἡ ἀνθρωπότητα ὑπονομεύει τὸ μέλλον της καὶ ἀφανίζει τὸν «οἶκο» της. Οἱ «νεωτερικὲς ἁμαρτίες» τῆς ἀνθρωπότητας δημιούργησαν, καὶ συνεχίζουν νὰ τὸ πράττουν, νέους διχασμοὺς καὶ διασπάσεις μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ φύσης. Ὁ σύγχρονος «ἀνθρωποθεός» ἐμμένει στὴν γεωκτονία, ἀγνοεῖ μέτρα καὶ ὅρια ἐν ὀνόματι γεωπολιτικῶν σχεδιασμῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων, τοῦ καταναλωτισμοῦ καὶ τῆς ἱκανοποίησης, οὐσιαστικὰ ἀκόρεστων, ἀναγκῶν, ἀλλὰ καί, βαθύτερα, λόγῳ ἐσωτερικῶν βιωματικῶν καὶ ἀξιακῶν ἀνατροπῶν. Οἱ ἐπιπτώσεις μίας παγκόσμιας κυριαρχίας τῆς βούλησης χειραγώγησης, ἐργαλειοποίησης καὶ ἐκμετάλλευσης τῆς φύσης θὰ ἀποβοῦν τραγικὲς γιὰ τὴ ζωὴ στὸν πλανήτη μας.

Ἡ προϊοῦσα ἀποδοχὴ καὶ ἐπίσημη καθιέρωση τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὸν χριστιανικὸ κόσμο ὡς Ἡμέρας Προστασίας τοῦ Φυσικοῦ Περιβάλλοντος ἀποκτᾷ σήμερα ἰδιαίτερη βαρύτητα ὡς σύμβολο καὶ ἔμπρακτη προώθηση τῆς ἑνότητας τῶν Χριστιανῶν. Ἐξάλλου, ἡ δοξολόγηση τοῦ «δημιουργοῦ πάσης τῆς κτίσεως» κατὰ τὴν Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου στὴ λειτουργικὴ παράδοσή μας, ἀποτελεῖ μία πολύτιμη παρακαταθήκη, ὡς πρόσκληση καὶ προτροπὴ πρὸς σεβασμὸ τῆς δημιουργίας, ἡ ὁποία ὑφίσταται τὶς συνέπειες τῆς ἀνοίκειας ἀνθρωπογενοῦς ἐπιβουλῆς.

Τιμιώτατοι ἀδελφοὶ καὶ προσφιλέστατα τέκνα,

Ὁ σεβασμὸς τῶν βασικῶν πυλώνων τοῦ οἰκολογικοῦ πολιτισμοῦ μπορεῖ νὰ ἀνακόψει τὶς οἰκοκαταστροφικὲς τάσεις καὶ νὰ διανοίξῃ τὸν «οἰκολογικὸ μονόδρομο» τῆς βιώσιμης ἀνάπτυξης. Γενικώτερα, ἡ ἀνθρωπότητα ἔχει ἀνάγκη συναίνεσης ἐπὶ ἑνὸς κορμοῦ κοινῶν θεμελιωδῶν ἀξιῶν, ὁ ὁποῖος, ἐντὸς ἑνὸς κόσμου ρήξεων καὶ πολώσεων, θὰ λειτουργεῖ ὡς πυξίδα γιὰ τὴν πορεία πρὸς τὸ μέλλον. Ἄξονα αὐτοῦ τοῦ ἀξιακοῦ συνόλου θεωροῦμε τὴ ἀρχὴ τῆς ἀλληλεγγύης, ὡς παράγοντα συνυπευθυνότητας, διαλόγου καὶ εἰλικρινοῦς ἀμοιβαιότητας, μαζὶ τὴ συλλογικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Τόσο ὁ ἔμπρακτος σεβασμὸς τῆς ἱερότητας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ὅσο καὶ ἡ μέριμνα γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς κτίσεως, ἀποτελοῦν, ἀπὸ χριστιανικὴ ἄποψη, ζωτικὲς ἐκφάνσεις τῆς

εὐχαριστιακῆς πραγμάτωσης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κλήσης τοῦ ἀνθρώπου νὰ καταστεῖ «ἱερέας» τῆς δημιουργίας.

Μὲ τὸ πνεῦμα αὐτό, εὐχόμενοι αἴσιο καὶ εὔκαρπο σὲ ἔργα ἀγαθὰ καὶ θεάρεστα τὸ νέο ἐκκλησιαστικὸ ἔτος, ἐπικαλούμαστε σὲ ὅλους σας, μὲ τὶς πρεσβεῖες καὶ τὴ μεσιτεία τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τὴν πανίερη εἰκόνα τῆς ὁποίας μὲ εὐλάβεια φυλάττουμε στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναό, καὶ «στόμασι καὶ καρδίᾳ καὶ θελήματι» ἀσπαζόμαστε, τὴ χάρη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὑπεράγιο ὄνομα νὰ εἶναι εὐλογημένο καὶ δοξασμένο νῦν καὶ ἀεὶ καὶ στοὺς ἀπέραντους αἰῶνες. Ἀμήν!

2026, Σεπτεμβρίου 1η,
+ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος,
διάπυρος πρὸς Θεὸ εὐχέτης ὅλων σας